

ජෛව විවිධත්වය, වගාවේ හා ආර්ථිකයට හානිකරන ආක්‍රමණකාරී සතුන්

ආක්‍රමණකාරී සතුන්

ශ්‍රී ලංකාවේ පරිසර පද්ධතියෙන් බැහැරව නව පරිසර පද්ධතියකට හඳුන්වා දුන් හෝ ව්‍යාප්තවී වි නව පරිසර පද්ධතියේ හා එහි ජෛව විවිධත්වයට හානි පමුණුවන භයානක හා සතුන් ආක්‍රමණකාරී ආගන්තුක ජීවීන් ලෙස හඳුන්වයි. වර්තමානයේ එවන් භයානක හා සතුන් රැසක් නිවර්තන කලාපය ඇතුළු ලෝකයේ රටවල් බොහෝමයක් පැතිර යමින් පවතී. ශ්‍රී ලංකාවේ ද වෙහෙර ආක්‍රමණකාරී භයානක හා සතුන්ගෙන් සිදුවන හානි හා බලපෑම අද වෙහෙර විවිධත්වයට වෙනම, වාරිමාර්ග, කෘෂිකර්මාන්තය, සෞඛ්‍ය, ආර්ථික හා සමාජයේ වෙනම සහායක වශයෙන් ද අහිතකර තත්වයක් උදාකර ඇත. වෙනම සෑම පරිසරවේදීන්, ජීව විද්‍යාඥයන්, වෙනම වර්තමානයේදී රජය ද වෙනම ආක්‍රමණකාරී භයානක හා සතුන් පිළිබඳව දැඩි අවධානයක් යොමුකර ඇත.

මහාමුහුණත

හා සත්ව නාම ලේඛන ඒවායින් සිදුකෙරෙන ආක්‍රමණකාරී බලපෑම හා පැතිරයාමේ ශීඝ්‍රතාව සැලකිල්ලට ගෙන අනුපිළිවෙළ සකස්කර ඇත.

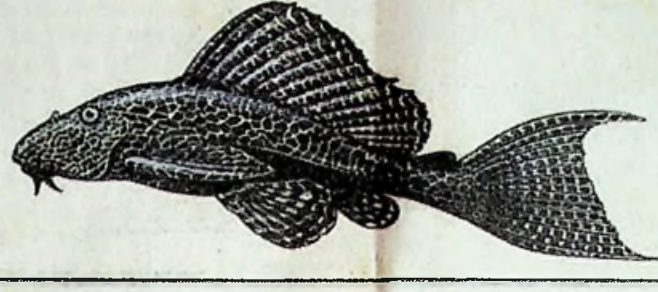
ආක්‍රමණකාරී සතුන්

ශ්‍රී ලංකාවේ ආක්‍රමණකාරී ආගන්තුක සත්ව විශේෂ ජාතික ලැයිස්තුව (වගුව 1) 14 කින් සමන්විතය. එහි මත්ස්‍ය විශේෂ 7 කි. උරග විශේෂයක්, ක්ෂීරපායීන් විශේෂ 3 ක්, එක් බෙල්ලක් විශේෂයක් සහ කෘෂිකාර්මික පළිබෝධ විශේෂ දෙකක් අන්තර්ගතය.

එසේම, ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණීමට ඉඩ නොදිය යුතු සහ පැමිණීමෙන් පසු ආක්‍රමණකාරී ලෙස ව්‍යාප්ත විය හැකි සතුන් 13 කගේ ලැයිස්තුවක් ද (Blak List) සකසා ඇති අතර (වගුව 2) ආක්‍රමණකාරී ලෙස පැතිරී යා හැකි, ශ්‍රී ලංකාවේ දැනටමත් වෙසෙන එවන් විභවයක්, සහිත සතුන් 30 ක ලැයිස්තුවක්

ආගන්තුක ආක්‍රමණකාරී සත්ව ජාතික ලේඛනය		
1	<i>Pterygoplichthys multiradatus</i>	Tank cleaner, වැංකි සුද්දා
2	<i>Oreochromis mossambicus</i>	කිලාපියා, ජපන් බට්ටා
3	<i>Lissachatina fulca</i>	කළුකර ගොළුබෙල්ලා
4	<i>Chitala ornata</i>	මත්ස්‍ය, මත්ස්‍යා
5	<i>Rattus rattus</i>	Ship rat - (නැව්) මීයා
6	<i>Pomacea diffusa</i>	Apple snail අපල් ගොළුබෙල්ලා
7	<i>Poecilia reticulata</i>	ගජපි
8	<i>Clarias batrachus</i>	Walking catfish -මගුරා
9	<i>Bubalus bubalis</i>	Feral Buffalo කැළෑ මී හරකා
10	<i>Mus muscularis</i>	ගේ මීයා
11	<i>Gambusia affinis</i>	Western mosquitto fish
12	<i>Paracoccus marginatus</i>	පැපොල් පිටි මකුණා
13	<i>Cyprinus carpio</i>	Common Carp
14	<i>Aleurodicus dispersus</i>	සුදු මැස්සා

(වගුව 1)

වැංකි සුද්දා

නම් කර ඇත. මවුන්ගෙන් ප්‍රථමයා 'විදුරු පිපින්නා' නොහොත් 'වැංකි සුද්දා' ය. විසිතුරු මවුන්ගේ වැංකිවල විදුරුවේ බැඳෙන පාඩ හා හරින ඇල්ලී සහ අනෙකුත් අපද්‍රව්‍ය මත්ස්‍යයාගේ ආහාර

(නැව්) මීයා මෙන්ම ගේ මීයා ද දරුණු ලෙස ජෛව විවිධත්වයට ද කෘෂිකාර්මික කටයුතු වලට මෙන්ම මිනිසාගේ ජන ජීවිතයට ද හානිදායක වේ. ඇපල් ගොළුබෙල්ලා ද සාර් ගජපි වැනි මවුන් ද විසිතුරු සතුන් ලෙස මත්ස්‍ය වැනි කුළු හා වනාන්තරයට ගන්නා ද අධික බෝවීම මගින් මිනිසාගේ පාලනයෙන් ගිලිහුණු මෙන්ම සතුන් අද හමුවන්නේ වගුරු, ඇළ - වේලි, පොකුණු වැනි ස්වභාවික ජලාශ තුළය. අධික බෝවීම හා මවුන්ගේ ආහාර රටාව අපගේ ජෛව විවිධත්වයට හානිදායක වී ඇත. ප්‍රමුඛතා ලේඛනයේ අවැරැනි ස්ථානයට ගැනෙන 'මගුරා' ද එවන් මත්ස්‍යයකු වන අතර සතුන්ගේ ආහාර රටාව බොහෝ විට 'සර්ව භක්ෂක' වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ වෙසෙන 'කැලෑ වැදුණු මීහරකා' ද ආක්‍රමණකාරී සතුකු ලෙස හඳුන්වනු ලබයි. ශ්‍රී ලංකාවේ විශාල කලාපීය කැලෑ තුළ තවමත් ඉඳහිට 'කුළු හරක්' දැක්වීමට ලැබුණේ දැන් බොහෝ විට එම වනාන්තරවල හෝ වනාන්තරවලට වෙසෙන්නේ වල්වැදුණු මී හරකුන් හා දෙමුහුන් සතුන්ය. මෙම මීහරකා ද අතිශයින්ම මෙරටට හඳුන්වා දුන් සත්වයකු ලෙස සැලකේ. මෙවන් මීහරකුන් කලින් කලට වල්වැදී කුළුහරකුන් හා දෙමුහුන් මෙන්ම වල් මීහරකුන් බෝවී ඇත. බොහෝ ප්‍රදේශවල මී හරකුන් වගා කරන්නා කිවීමෙන් පසු කැලෑ තුළට මුදාහරි. මෙසේ කැලෑ තුළදී හමුවන වල් මීහරකුන් ආක්‍රමණකාරී සතුකු ලෙස හඳුනාගෙන ඇති අතර එවන් හරකුන්ගෙන් වනාන්තරවල පැවැත්මට, ආවේණික මී ගව සංතතියට මෙන්ම ජෛව විවිධත්වයට සිදුවන හානිය අතිවිශාලය.

මෙවන් සතුන් පැතිරීම පාලනය නොකළහොත් එය මෙරටේ ජෛව විවිධත්වයට, පරිසර පද්ධති සමතුලිතතාවට, කෘෂිකර්මාන්තයට, වනාන්තර සංරක්ෂණයට, සෞඛ්‍යයට, පරිසරයට හා ආර්ථික වශයෙන් ද මහත් පාඩු සිදුකරයි. එබැවින් මෙවන් සතුන් පැතිරීම පාලනය අද දවසේ අත්‍යවශ්‍ය කාර්යයක් වේ.

(ආගන්තුක ආක්‍රමණකාරී ජීවීන් ඇතුළුවීම හා පැතිරීම පාලනය සඳහා වන ධාරිතාවර්ධන ව්‍යාපෘතියේ අනුග්‍රහයෙනි)

ආක්‍රමණකාරී ජීවීන් පිළිබඳව පර්යේෂණයන්හි නියුතු ජීව විද්‍යාඥයන් ගොඩනගන පරිදි මෙරටට පළමු ආක්‍රමණකාරී ආගන්තුක ජීව විශේෂයන්හි පැමිණීම සිදුවූයේ 1947 දී පැරණිය. දැනට පැවැති ප්‍රභේදයේදී මෙසේ ගෙන එන ලද බොහෝ ආක්‍රමණකාරී භයානක හා සතුන් විසිතුරු ජීවීන් ලෙස හෝ දැව හා සත්වව මහා භක්ෂක වැනි කටයුතු ලෙස මෙරටට හඳුන්වා දී ඇත. මෙරට ආක්‍රමණකාරී ආගන්තුක ජීවීන් පිළිබඳව කළුපස ජීව විද්‍යාඥයන් සහ පර්යේෂකයන් ඒ සඳහා පසුගිය වසර 25 ක් මුළුල්ලේ පුළුල් වැඩ කොටසක් ඉටුකොට ඇත. මෙම ජීවීන් හඳුනාගැනීමත්, එමගින් වන හානි සහ බලපෑම අනාවරණය කිරීමත් ඒ අතර ප්‍රධාන ස්ථානයක් ගනී.

ශ්‍රී ලංකාවට ගෙනවිමෙන් වැළැක්විය යුතු සතුන්ගේ ලේඛනය		
Common category	Common Name	Scientific Name
Mollusk	Golden apple snail ¹	<i>Pomacea canaliculata</i>
Mollusk	Rosy wolf snail ¹	<i>Euglandina rosea</i>
Amphibian	Bull frog	<i>Rana catesbeiana</i>
Fish	Large mouth black bass	<i>Micropterus salmoides</i>
Fish	Brown trout	<i>Salmo trutta</i>
Fish	African catfish	<i>Clarias gariepinus</i>
Bird	Common starling	<i>Sturnus vulgaris</i>
Insect	Yellow crazy ant ^{1,2}	<i>Anoplolepis gracilipes</i>
Insect	Cotton white fly ²	<i>Bemisia tabaci</i>
Insect	Khapra beetle	<i>Troaoderma aranarium¹</i>
Crustacean	European shore crab	<i>Carcinus maenas</i>
Crustacean	Caribbean bivalve	<i>Mytilopsis sallei</i>
Crustacean	Indian mussel	<i>Brachidontes striatulus</i>

(වගුව 2)

ජෛව විද්‍යාඥයන් විසින් ප්‍රථම වරට ආක්‍රමණකාරී ආගන්තුක ජීව විශේෂ පිළිබඳව පවත්වන ලද ප්‍රථම සමුළුවේදී ඇතිවූණු ජනනා මත වෙහෙර භයානක හා සතුන්ගේ ජාතික ලේඛන සකස් කිරීමට මුලික වී කටයුතු කිරීම වැදගත් අවස්ථාවකි. වර්තමාන සමාජයේදී මෙවන් ජාතික ලැයිස්තු දෙකක් මේ අනුව භයානක හා සතුන් වෙනුවෙන් වෙන වෙනම සකස් කර ඇත. වර්තමානයේදී මෙවන් ජීවීන් පිළිබඳව කටයුතු වන අධ්‍යයනය කිරීමට හැකිවීම, පාලනය කිරීම, රටට ඇතුළුවීම පාලනය කිරීම හා රටේ ජනතාව දැනුවත් කිරීම සඳහා පෙරලිණ ගෙන කටයුතු කරන පරිසර හා පුනර්ජනනීය බලයකිහි අමාත්‍යාංශයේ ජෛව විවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලයට අයත් 'ආක්‍රමණකාරී ආගන්තුක ජීවීන් ඇතුළුවීම හා පැතිරීම පාලනය සඳහා වන ධාරිතාවර්ධන ව්‍යාපෘතිය' මගින් වෙහෙර තොරතුරු ද යාවත්කාලීන කරමින් ආක්‍රමණකාරී ආගන්තුක ජීවීන් පිළිබඳව විශේෂ වැඩසටහන් මාරාන්තික ක්‍රියාවට නැගීම ආරම්භ කර ඇත.

මගුරා

ද සකස් කර තිබේ. ඒ අතර මත්ස්‍ය විශේෂ 3 ක්, එක් උරග විශේෂයක්, බෙල්ලක් විශේෂ 7 ක්, එක් පක්ෂියකු, ක්ෂීරපායීන් විශේෂ 2 ක් සහ තවත් කෘෂිකාර්මික පළිබෝධකයන් 16 ක් ද වෙති.

ආක්‍රමණකාරී සතුන්ගේ ආගමනය සහ ඇතිකරන බලපෑම

මෙවන් සතුන් ශ්‍රී ලංකාවට ආකාර දෙකකින් පැමිණ ඇත. එනම්, හිතාමතා ගෙනඒම සහ අහඹු ලෙස වශයෙනි. වාණිජ මත්ස්‍ය කර්මාන්තය සඳහාත්, විසිතුරු මත්ස්‍ය කර්මාන්තය සඳහාත් ගෙන එන ලද මත්ස්‍යයන් සිහිපදෙනකුම අද ආක්‍රමණකාරී ජාතික ලැයිස්තුවේ

ඉහළින්ම සිටී. 'විදුරු පිපින්නා, වැංකි සුද්දා' නොහොත් 'Tank Cleaner' නමැති මත්ස්‍යයා එසේ ලැයිස්තුවේ අංක එකවම පැමිණි සත්වයාය. දේශීය (මිරිදිය) මත්ස්‍ය කර්මාන්තයේදී වැඩි ප්‍රෝටීන් සත්ව ආහාරයක් ලෙස ගැනෙන 'කිලාපියා' නමැති මත්ස්‍යයා ආක්‍රමණකාරී ජාතික ලැයිස්තුවේදී අංක දෙක ස්ථානය හිමිකරගෙන සිටී. එසේම 'මත්ස්‍යයා' නොහොත් 'මත්ස්‍යයා' ලෙස හැඳින්වෙන (Clown Knife fish), සාර් ගජපි හා ආගන්තුක මගුරන් විශේෂයන් (Walking Cat Fish) ලැයිස්තුවේ ප්‍රමුඛ සතුන්ගේ ලේඛනයට ඇතුළත්ව ඇත.

මදුරුවන් පාලනය සඳහා ගෙන එන ලද (හඳුන්වා දෙන ලද) සතුන් මෙන්ම කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා ගෙන එන ලද සතුන් ද මෙසේ ආක්‍රමණකාරී සතුන් ලෙස අද රට තුළ පැතිරී ඇත. ගජපි සහ රත්වන් ඇපල් ගොළුබෙල්ලා ද මෙරටට පැමිණ ඇත්තේ විසිතුරු සතුන් ලෙස හෝ ගෙන එස ලද වෙනත් කෘෂිකාර්මික ක්‍රමයක් සමඟ වෙනත්ව ඇතැයි විශ්වාස කෙරේ. වෙළෙඳ කටයුතු සඳහා ගෙන එන ලද දුරව ආශ්‍රිතව ව්‍යාප්ත වූ ආක්‍රමණකාරී අහම්බෙන් මෙරටට පැමිණියවුන් ලෙස සැලකේ.

මෙරටින් හමුවන ආක්‍රමණකාරී සතුන් අතර වාර්තාගතම ඉතිහාසය ඇත්තේ 'රේන්බෝ ට්‍රවුට්' නමැති මත්ස්‍යයාය. එංගලන්තයේ වැඩි වශයෙන් දක්නට ලැබෙන මෙම මත්ස්‍යයා එරට ප්‍රකට ක්‍රීඩකයන් හා විනෝදාංශයක් වන 'මසුන් බැමේ' කටයුතු වෙනුවෙන් බහුලව භාවිත කරන අතර ඉංග්‍රීසිගේ පාලන සමයේදී මෙරටට ගෙනැවිත් තුවරවළිය (ග්‍රෙගරිවැව්) හා හෝර්ටන්කැන්ගේ ජල මාර්ගවල (බෙලිහුල්ලිය හා ආශ්‍රිත පොකුණුවල) බෝකර ඇත. ඒ, එම මසුන් බැමේ ක්‍රීඩාව ශ්‍රී ලංකාවේ ද ප්‍රචලිත කිරීම සඳහාය. එවන් ක්‍රීඩා සමාජයක් තුවරවළියේ පිහිටුවා තිබී ඇත.

ප්‍රමුඛ ආක්‍රමණකාරී සතුන් සහ බලපෑම

දහහතරකින් යුත් (14) ජාතික ආක්‍රමණකාරී සත්ව ලැයිස්තුවේ පළමු දසදෙනා ප්‍රමුඛ ආක්‍රමණකාරී සතුන් ලෙස

වේ. මෙම මසුන්ගේ පැවැති අධික ලෙස බෝ වූ පසුව වැඩි සතුන් ප්‍රදේශයේ ජලාශ, ඇළ, වේලි හෝ වගුරු තුළට මුදාහැරීම විසිතුරු මත්ස්‍ය කර්මාන්තයේ යෙදෙන්නන්ගේ පුරුද්දකි. එසේ නිදහස් වූ මෙම මත්ස්‍යයා අද විශාල කලාපයේ බොහෝ මහා පරිමාණ වැව් ඇතුළු ජලාශ තුළ පැතිර යමින් පවතී. තෙත් - විශාල හේදයකින් තොරව පැතිර යන බව කරන ලද අධ්‍යයනවලදී හෙළි වී ඇත.

'කිලාපියා' නම් මත්ස්‍යයා ප්‍රෝටීන් ආහාර සපයා ගැනීම සඳහා හිතාමතාම මෙරට විශාල කලාපීය වැව් හා ජලාශවලට බෝකර මුදාහරින ලද මත්ස්‍යයෙකි. මිරිදිය ධීවර කර්මාන්තයේදී බහුල ලෙස භාවිත කරන මෙම මත්ස්‍යයා ආක්‍රමණකාරී ලෙස සලකනු ලබන්නේ මොවුන් අධික ලෙස ව්‍යාප්ත වීම නිසා අනෙකුත් දේශීය මසුන් වදවී යන නිසාය. කෘෂිකර්මාන්තයේදී අපට හමුවන දරුණු පළිබෝධකයකු වන 'අප්‍රිකානු ගොළුබෙල්ලා' ජාතික ලැයිස්තුවේ මෙන්ම ප්‍රමුඛතා ලැයිස්තුවේ ද අංක තුන ස්ථානයේ ඇත. 1990 වසරේදී මොවුන් ලංකාවට පැමිණි බව විශ්වාස කෙරේ. පෙර දැක්වූ 'මත්ස්‍යයා', (මත්ස්‍යයා) නමැති මත්ස්‍යයා ද විසිතුරු මත්ස්‍යයකු ලෙස මෙරටට ගෙන ආවෙකි. නමුත් අද එම මත්ස්‍යයා ද තෙත් විශාල කලාප හේදයකින් තොරව ස්වභාවික පොකුණු, ඇළ - වේලි හා ඇතැම් විට වැව් තුළ ද හමු වේ. කරමක් විශාලව වැඩෙන මෙම මත්ස්‍යයා මගින් ජෛව විවිධත්වයට දැඩි හානි සිදු වේ.

රටින් රට ගොස් මෙරට වරායන් ආශ්‍රිතව නැව් මගින් ව්‍යාප්ත වූ

